

NIEUWSBRIEF

Coördinatie Rampenbestrijding Waddenzee

Dit is de eerste editie van de CRW-nieuwsbrief in 2011. In deze nieuwsbrief staat het Incidentbestrijdingsplan Waddenzee (IBP-W) centraal. De nieuwsbrief geeft achtergrondinformatie over het IBP-W en de toepassing in de praktijk.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Stuurgroep CRW. De nieuwsbrief verschijnt twee keer per jaar.

(Eind)redactie : Tina M. Lageweg
Tekstbijdragen : Ron Veenstra,
Tina M. Lageweg
Foto's : SAMIJ, CRW
Vormgeving : Klaas Pot
Druk : Schuttersmagazijn
Oplage : 300 stuks

Contactgegevens:

Stuurgroep CRW
Ron Veenstra, secretaris
088 2299953
r.veenstra@hvdfryslan.nl

CRW op het web:
www.hvdfryslan.nl/crw

Van water naar land

Met mijn vertrek als burgemeester van Schiermonnikoog eindigen ook mijn werkzaamheden binnen de CRW-stuurgroep. In de anderhalf jaar dat ik me als voorzitter van deze stuurgroep mocht inzetten, is er veel gebeurd. In de laatste nieuwsbrief gaf ik al aan dat we op koers liggen. Nu stap ik 'van boord' in de overtuiging dat de implementatie van het IBP-W met volle kracht vooruit blijft gaan.

Het implementatieproces vraagt continu aandacht, monitoring en, zonedig, bijsturing. Dit geldt voor alle niveaus. Bijvoorbeeld in de fase van melding en alarmering; de eerste stap bij een incident die vaak wordt gevolgd door multidisciplinaire opschaling. Uit evaluatierapportages blijkt dat in dit proces nog verbeterstappen zijn te maken. Binnen het implementatieplan IBP-W zal hieraan ook aandacht worden besteed.

Andere wet- en regelgeving en andere samenwerkingsvormen vragen ook letterlijk om andere vormen van samenwerking. De eenduidige bestuurlijke leiding vanuit het CRW is verruild voor de leiding en coördinatie op basis van de Wet Veiligheidsregio's. Daaruit vloeit voort dat het bestuurlijk proces altijd het operationele proces volgt. En, wat er ook op zee gebeurt, het eindigt altijd op het land, in een gemeente dus. Voldoende reden om de gemeente als volwaardig operationele partner te gaan betrekken.

Het IBP-W is een plan dat niet alleen in de kast staat, vooral níét zou ik zelfs graag zeggen. Want, 'in the heat of the moment' gaan we niet eerst het boek bestuderen. De kracht van het plan zit in de deskundigheid en slagvaardigheid waarmee het wordt uitgevoerd door alle betrokken partijen. Naast het OTO-traject zijn praktische naslagwerkjes ontwikkeld. Belangrijk voor het succes van het IBP-W is echter ook het delen: deel kennis met elkaar en gebruik kennis van elkaar. Op de grens van water en land hebben we elkaar, met de beperkte middelen die er zijn, hard nodig. Ik ben ervan overtuigd dat er dan zeker nog een stap voorwaarts kan worden gemaakt.

Uw werk is van groot belang voor de mens, dier, natuur en milieu in het unieke Waddengebied. Dat ik daarbij samen met u mocht optrekken vervult me bij dit afscheid met gepaste trots. Graag wil ik u dan ook bedanken voor uw inzet voor en betrokkenheid bij het IBP-W.

Het ga u goed!

Bert Swart

Partner aan het woord: havenmeester Geert Jan Reinders

In Harlingen vond in februari het eerste overleg plaats met de havenmeesters van de havengebieden uit het Waddengebied.

Geert Jan Reinders, stafmedewerker van de havenmeester van Groningen Seaports vertelt over de havenmeester als ketenpartner.

“De havenmeester is in zijn of haar haven de spil in het web als het gaat om het bewaken

van de veiligheid en de orde. Hoeder van het algemeen belang, bevorderaar van een veilige en vlotte doorvaart én beschermer van het marinemilieu. Langs de Waddenzee liggen legio havens, van kleine jachthavens tot grote zeehavens. Grote havens als Lauwersoog, Den Helder, Harlingen en Eemshaven en Delfzijl hebben alle een havenmeester die de beschikking heeft over een professionele

organisatie. Zo kennen de havens van Den Helder en Harlingen toezichhouders die door hun permanente aanwezigheid op de kades en op het water de lopende zaken in de gaten kunnen houden. In de havens van Groningen Seaports (Delfzijl en Eemshaven) heeft men de beschikking over een modern Haven Coördinatie Centrum, van waaruit alle havens 24 uur per dag met behulp van radar en camera's bewaakt worden.

De wettelijke taken en bevoegdheden die de havenmeester uitvoert, in combinatie met de grote regionale bekendheid van de havenmeester, maakt dat hij of zij een grote rol kan spelen in de afhandeling van calamiteiten. In de havens is dit veelal geformaliseerd, voor incidenten daarbuiten is dit feitelijk nog niet het geval.

Het overleg in februari was constructief en nuttig. Er zijn afspraken gemaakt om twee maal per jaar bijeen te komen. Ieder incident op zee eindigt in de haven. Door goed overleg en goede afstemming kan de havenmeester een deskundige en betrouwbare ketenpartner zijn, die kennis ten dienste kan stellen aan de hulpdiensten ten tijde van incidenten en calamiteiten.”

Geert Jan Reinders

Even voorstellen: Dick Veen

“Dick Veen is mijn naam. Begin 2011 ben ik bij de veiligheidsregio Fryslân aangesteld als operationeel waterfunctionaris voor het Waddengebied, voor 18 uur per week. Dit houdt in dat ik de waterfunctionaris Rien van de Ven assisteer bij operationele zaken. Fryslân is coördinerend voor de twee andere betrokken veiligheidsregio's, Noord-Holland Noord en Groningen. De andere helft van mijn werkzame leven ben ik in dienst bij het KLPD als operationeel chef bij de unit Waddenzee, groep Delfzijl.

Ooit ben ik bij de politie begonnen in Oud-Beijerland en via Alblasterdam en Groningen kwam ik in Delfzijl terecht. Bij de waterpolitie hield ik mij al bezig met de portefeuille crisis en rampen en via deze weg ben ik bij de veiligheidsregio Fryslân terecht gekomen.

Water speelt een grote rol in mijn leven. Ik ben geboren als zoon van een binnenschipper en ben later ook zelf gaan varen. Via de waterpolitie, als wadvaarder en als sloeproer heb ik mijn affiniteit met water altijd behouden. Ik ben goed ingespeeld in het Waddengebied en heb er een groot netwerk. Ik denk en hoop dat ik een rol kan spelen bij een betere afstemming tussen waterhulpverleners en landhulpverleners en op de afstemming van de processen daarin. Ik denk dat het IBP-W een goede bijdrage kan leveren aan het eenvoudiger en beter kunnen optreden bij incidenten op onze mooie Waddenzee.”

Dick Veen (gebogen over de kaart) tijdens de Train de Trainerdag

Ronnie van der Meer, kapitein veerdienst Lauwersoog - Schiermonnikoog: 'Je staat er dus niet alleen voor!'

"Op 10 maart nam ik deel aan de rampen-oefening met een veerbootincident. Ik stond er versteld van hoeveel mensen er om me heen met de gebeurtenis aan boord bezig waren. Als kapitein heb ik contact met de toren van Schier, wat er dan verder nog gebeurt ontgaat mij grotendeels. Nu is me écht duidelijk geworden dat naast de bevoegdheden en verantwoordelijkheden die ik als kapitein heb, er nog een aantal mensen zijn die bevoegdheden en verantwoordelijkheden hebben op het moment dat er aan boord een incident plaatsvindt.

De zelfredzaamheid aan boord is best groot, we hebben reddingsmiddelen, blusmiddelen en EHBO materiaal en we zijn goed getraind. Maar we zijn natuurlijk geen geoefende brandweerlieden of medici en we willen dan ook graag professionele hulp aan boord. Aan de andere kant, we zijn nooit verder dan 20 minuten van een aanlegplaats en ik moet nog zien of er binnen die tijd hulp aan boord is. Bij een incident is het contact On Scene Coördinator (OSC) - kapitein best moeilijk, maar het is nodig voor de uitwisseling van informatie.

Ik wil niet alleen informatie geven, maar ook krijgen. Zo wil ik weten waarmee de hulpdiensten bezig zijn. Onze buffetmedewerkers krijgen de meeste vragen van de passagiers, hen wil ik daarom zo goed mogelijk op de hoogte kunnen houden. Ook wil ik informatie via de intercom kunnen doorgeven, om paniek aan boord zoveel mogelijk te voorkomen. Het belangrijkste criterium is toch veiligheid. Daarvoor voel ik me, als kapitein, verantwoordelijk.

Van deze oefening heb ik vooral geleerd dat we op hulpdiensten mogen rekenen bij een incident op de Waddenzee. Alle diensten zullen vanuit hun eigen discipline zo goed mogelijk samenwerken met incidentbestrijding en hulpverlening als gezamenlijk doel. En die gedachte maakt een overtocht toch nog net ietsjes prettiger!"

Varia

Bijeenkomst AOV-ambtenaren Waddengemeenten

Op dinsdagmiddag 20 september 2011 vindt de jaarlijkse AOV-bijeenkomst Waddengemeenten plaats. Na het Kustwachtcentrum, de SAR-eenheid op vliegbasis Leeuwarden en Rijkswaterstaat in Delfzijl is nu de KNRM in Harlingen gastheer. Germ Martini, operationeel inspecteur van de KNRM, zal de operationele taken van de KNRM toelichten. Ook de voortgang van het IBP-W staat op de agenda.

Overleg rederijen en havenbedrijven opgestart

De operationele waterfunctionaris Dick Veen heeft het overleg met de rederijen in het Waddengebied (o.a. Doeksen, TESO, Wageningen, AG Ems) opgestart. Ook is op 15 februari jl. in de gemeente Harlingen een eerste overleg met de diverse havenmeesters van de havenbedrijven uit het Waddengebied georganiseerd. Naar aanleiding van dit overleg worden nu alle havens apart bezocht. Er

is een eerste notitie opgesteld waarin de rol en positie van de Havenbedrijven nader wordt toegelicht. Deze is te downloaden via www.hvdfryslan.nl/crw.

Concept-Incidentbestrijdingsplan Noordzee

De HID van RWS Noordzee heeft het eindconcept-Incidentbestrijdingsplan Noordzee opgesteld. Vertegenwoordigers van de Veiligheidsregio's Noord-Holland Noord, Fryslân en Groningen zijn bij dit proces betrokken. De VR Noord-Holland Noord gaat zowel in de koude als in de warme fase de rol van Coördinerende Veiligheidsregio verzorgen. Er wordt nagedacht over de wijze waarop nu het strategisch en tactisch overleg met de VR en RWS kan worden georganiseerd.

Oefeningen en bijeenkomsten

Op verschillende momenten stond of zal het IBP-Waddenzee op de agenda staan voor land- en waterhulpverleners. Het plan is tijdens het vervolg op de Wadloopoefening

in Groningen, table-top veerboot oefening in Fryslân, de COPI week in Noord-Holland Noord en tijdens de operationele oefening 'Popcorn' beoefend of besproken. Ook komt het IBP-W aan de orde tijdens de start van de COPI-week in Groningen, eind juni.

Eilandburgemeesters te gast in Den Helder

Op uitnodiging van de directeur Kustwacht bezochten de burgemeesters van de vijf Waddeneilanden op 20 januari jl. het Kustwachtcentrum in Den Helder. De burgemeesters werden geïnformeerd over de taken van het KWC en de containervaart. Deze bijeenkomst krijgt op 16 juni 2011 een vervolg. Naast presentaties van onder andere KWC, RWS Noordzee, de eilandgemeenten en de Hulpverleningsdienst worden scenario's besproken voor het geval er toch containers 'over de kant' gaan. Naast de bestuurders nemen op 16 juni ook ondersteuners uit de direct betrokken kolommen deel.

Train de Trainerdag groot succes

De Militaire Academie in Den Helder was op 16 februari jl. de ontmoetingsplek van bijna 50 cursisten. Medewerkers van partners die betrokken zijn bij de afhandeling van waterincidenten namen hier deel aan een Train de Trainerdag. Tijdens deze door CRW en SAMIJ georganiseerde opleidingsdag werden de cursisten opgeleid om binnen hun eigen organisaties trainingen voor waterongevallenbestrijding te kunnen verzorgen.

Er zijn veel verschillende partijen en hulpverleners betrokken bij de afhandeling van waterincidenten. Zo hebben bijvoorbeeld twaalf verschillende meldkamers in het IJsselmeer- en Waddenzeegebied een rol in de incidentafhandeling. Daarom is het van groot belang dat iedereen de opleiding en lesstof op dezelfde wijze krijgt aangeboden.

Een van de deelnemers aan de Train de Trainerdag was Marian Knollema. Marjan is werkzaam als multidisciplinair planvormer Crisismanagement bij de Hulpverleningsdienst Groningen. Wat vond zij van de dag?

“De Train de Trainerdag vond ik erg leuk om mee te maken. Het was een dag om veel mensen weer eens te spreken en weer helemaal bijgepraat te worden over de incidentbestrijdingsplannen en de opleidings- en oefenplannen die daarbij horen. De dag zelf gaf mij

handvatten voor oefeningen die je kunt organiseren voor verschillende doelgroepen. Interessant daarbij is welke partners goed met elkaar moeten samenwerken om een incident op het water succesvol af te handelen. Juist die samenwerking maakt de oefeningen interessant. Gelukkig waren alle part-

ners op de Train de Trainerdag in grote getale aanwezig, zodat we in de workshops elkaar veel te vertellen hadden.

Tenslotte gingen we naar huis met een mooie koffer en vol goede voornemens om het ‘thuis’ allemaal om te zetten in daden. In de veilig-

heidsregio Groningen wordt op dit moment hard gewerkt aan de voorbereidingen van de CoPI-week. Een mooie gelegenheid om aandacht te besteden aan incidentbestrijding op het water en de planvorming die daarbij hoort. Ook is er een oefening met het regionaal operationeel team, waarbij het incidentbestrijdingsplan Waddenzee een rol speelt. De opgedane kennis wordt dus meteen ingezet.”

Alle deelnemers ontvingen een Train de Trainer-koffer. De inhoud van deze opvallende koffer biedt de nieuwe trainers houvast bij het verzorgen van de trainingen. De koffer bevat ondermeer vier opleidingskaarten voor de processen melding en alarmering, leiding en coördinatie, search and rescue en nautisch verkeersmanagement, waterkwaliteit en waterkwantiteit. Per opleidingskaart zijn opleidingsdoelen aangegeven. Deze opleidingsdoelen geven concreet aan wat deelnemers moeten kunnen en weten.

Verder bevat de koffer een algemene kaart met de belangrijkste onderdelen van het incidentbestrijdingsplan en een kaart met didactische handvatten. Achtergrond- en ondersteuningsmaterialen, zoals een dvd van Waterrand en een usb-stick met opleidingsdraaiboeken, completeren de inhoud van de Train de Trainerkoffer.

Toegelicht: EL&I en de Nb-wet

Tot de komst van het kabinet Rutte I was LNV een zelfstandig ministerie. Sindsdien maakt het deel uit van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie. Met dit ‘nieuwe’ ministerie kwam ook een nieuwe naam: EL&I. EL&I en het CRW ontmoeten elkaar vooral op het terrein van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet). Maar wat zijn nu de taken van EL&I in relatie tot het IBP-W? Gerrit van Brakel, medewerker EL&I, directie DRZ Noord en tevens deelnemer aan het Operationele Waddenzee Overleg (OWO), legt uit.

Het ministerie van EL&I, DRZ Noord en de provincies zijn bevoegd om jaarlijks de toegang tot ecologische waardevolle en verstoringsgevoelige gebieden in het Waddengebied te beperken op grond van de Nb-wet. De noodzaak voor afsluiting van het Waddengebied ten behoeve van natuurwaarden is sterk

afhankelijk van de plaats, het tijdstip en de periode waarin verstoring plaatsvindt. Een voorbeeld is de bescherming van zeehonden. Voor de bescherming van zeehonden moet tenminste een minimale levensvatbare populatie worden beschermd in het Waddengebied. Dit betekent dat kwetsbare gebieden, zoals kraamgebieden, in ieder geval vrij moeten zijn van verstoring. Maar soms moeten kwetsbare gebieden zelfs worden afgesloten. Dit geldt ook voor de bescherming van vogelsoorten.

De Waddenzee heeft een hoge beschermingsgraad. Het is aangemerkt als een zgn. Natura 2000-gebied. Voor het betreden van het Waddenzeegebied en het laagvliegen in dit gebied is een ontheffing of vergunning in het kader van de Nb-wet verplicht. Dit is dus aan de orde bij bijvoorbeeld inzet oefeningen in het Waddenzeegebied. Voor laagvlieg oefeningen ten behoeve van opsporingen en reddingsheli-

kopters (SAR) is EL&I het bevoegd gezag, voor de meeste andere activiteiten zijn de provincies de bevoegde gezagen. Vanuit het CRW-secretariaat is een meerjaren Nb-wet vergunning en ontheffing aangevraagd voor de jaarlijkse operationele multidisciplinaire oefeningen waarbij onder andere sprake is van de inzet van helikoptercapaciteit.

Maar de relatie EL&I en IBP-W beperkt zich niet tot die van vergunningverlener en -aanvrager. EL&I, is ook een van de operationele partners in het Waddengebied en verantwoordelijk en betrokken bij de ecologische scenario's in het IBP-W.

Meer lezen over EL&I, de Nb-wet en het Waddenzeegebied? Download het hele artikel via www.hvdfrysian.nl/crw.